

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 18

Rivne - 2026

ISSN 2522-1590 (Online)
ISSN 2522-1582 (Print)

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

Випуск XVIII

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ**
м. Рівне – 2026

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНИ ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State University of the Humanities
Department of wind and percussion instruments of RSHU**

**THE HISTORY OF FORMATION
AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF WIND MUSIC
IN THE CONTEXT OF NATIONAL CULTURE
OF UKRAINE
AND ABROAD COUNTRIES**

The collection of scientific works

Vol. 18

**Rivne
2026**

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра духових та ударних інструментів**

**ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ДУХОВОЇ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ТА ЗАРУБІЖЖЯ**

До 85-річчя Рівненського державного гуманітарного університету

Збірник наукових праць

Випуск 18

Рівне - 2026

УДК 780.8:780.64

I-90

*Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету.
Протокол № 5 від 18 травня 2026 р.*

I-90 Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя : зб. наук. пр. Вип. 18 / упоряд.: С. Д. Цюлюпа ; ред. кол.: С. Д. Цюлюпа, Я. В. Сверлюк, О. П. Палаженко та ін. – Рівне : НУВГП, 2026. – 157 с.

У збірнику містяться результати наукових досліджень у жанрі духової музики, поєднані різні підходи дослідників до розкриття питань з історії виконавства на духових інструментах, створення духових оркестрів та перспективи їх розвитку, а також з методики викладання гри на духових інструментах.

Збірник наукових праць РДГУ «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя» зареєстровано Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, рішення від 25.01.2024 № 183. Ідентифікатор медіа R30-02251.

Збірник наукових праць РДГУ «Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя» індексується міжнародними наукометричними базами даних Google Scholar та Academic Resource Index Research Bib.

ISSN 2522-1590 (Online)

ISSN 2522-1582 (Print).

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Цюлюпа Степан Данилович**, кандидат педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Сверлюк Ярослав Васильович**, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету музичного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Палаженко Олег Петрович**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редколегії:

Карп'як А.Я., доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка;

Lato Piotr (Лято Пьотр), доктор габлітований, професор, проректор з наукової та творчої роботи Академії музики у Кракові імені Кшиштофа Пендерецького (Республіка Польща);

Качмарчик В.П., доктор мистецтвознавства, професор кафедри дерев'яних духових інструментів Національної музичної академії України;

Славінська Рада, доктор мистецтвознавства, професор Академії музичного, танцювального та образотворчого мистецтва в Пловдиві (Республіка Болгарія);

Круль П.Ф., доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри виконавського мистецтва Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника;

Громченко В.В., доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової, творчої та міжнародної діяльності Дніпровської академії музики;

Вовк Р.А., кандидат мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України, завідувач кафедри дерев'яних духових інструментів Національної музичної академії України;

Буркацький З.П., кандидат мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової;

Овчар О.П., кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри оркестрових духових та ударних інструментів Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського;

Слупський В.В., кандидат мистецтвознавства, професор кафедри мідних духових та ударних інструментів Національної музичної академії України;

Цюлюпа Н.Л., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інструментального виконавства Рівненського державного гуманітарного університету;

Закопєць Л.М., кандидат мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України, директор Львівського державного музичного ліцею імені Соломії Крушельницької.

Упорядник: професор Цюлюпа С. Д.

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2026

© Національний університет водного господарства та природовикористання, 2026

З М І С Т

Історія та теорія музичного мистецтва

Вовк Р.А. Ювіляри НМАУ – корифеї духового мистецтва України!.....	5
Кушнір А.Я., Пухляк М.Є. Міжнародний фестиваль «Kyiv Flute Days» (Київські флейтові дні) в українському і світовому соціокультурному просторі.....	17
Цюлюпа С.Д. Відділ духових та ударних інструментів Бурштинської ДМШ в музичній культурі Прикарпаття.....	23
Мельник О.Ю. Величний поступ військових духових оркестрів України: історія, функціонування та сучасні трансформації.....	37
Подольчук В.В., Цюлюпа Н.Л. Творчі здобутки Володимира Гриця в контексті діяльності Тернопільського муніципального духового оркестру «Воля».....	44
Гнатишен І.С. Циклова комісія духових та ударних інструментів Кам'янець-Подільського фахового коледжу культури і мистецтв у системі музичної освіти Поділля.....	49
Лисий Р.О. Традиції та сучасні тенденції розвитку духових оркестрів Хмельниччини.....	54
Димченко С.С., Димченко К.С., Печерська І.О. Еволюція ролі ударних інструментів у музичному мистецтві ХХ століття.....	59

Педагогіка та методика духового виконавства

Бондарчук В.І. Засоби виконавської виразності гри на хроматичній валторні: педагогічний та виконавський аспекти.....	66
Вар'янюк О.І. Арії для труби в ораторіях Г.Ф. Генделя. Технічні та стилістичні труднощі.....	75
Андрусенко С.Л. Кларнетове виконання романтизму ХІХ століття та його роль у розвитку кларнетової музики.....	81
Ткачук В.В. Оркестрове виконавство як чинник професійного розвитку студента – інструменталіста.....	86
Концевич О.Ю. Новостворені тренажери-аналізатори виконавського видиху для виконавців на духових інструментах.....	91
Дондаков Ю.М. Камерний ансамбль у процесі формування молодого музиканта: мій досвід.....	96
Кашперський В.П. Основні етапи підготовки трубача до конкурсного виступу: психологічні та методологічні аспекти.....	101
Терлецький М.М., Палащенко О.П. Музична пам'ять музиканта-духовика та шляхи її вдосконалення.....	106
Закопеч М.Л. Розвиток музично-слухової уваги у структурі професійної підготовки музиканта-духовика.....	112
Малоголовець О.Ю. Інноваційні технології формування музичних здібностей музиканта-ударника.....	118
Пастушок Т.В. Особливості діяльності диригента дитячого оркестрового колективу в умовах сучасності.....	122
Сиротюк Д.М., Петришин Д.М., Ворончак І.І. Роль і функції керівника ансамблевого колективу в музично-педагогічному процесі.....	127
Филипчук М.С. Специфіка навчання здобувачів вищої освіти в естрадному оркестрі на кафедрі естрадного та вокально-хорового мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету.....	132

Сивохіп С.В., Саморук В. Макух Д.Є. Інструментально-виконавська підготовка вчителів музичного мистецтва: зміст і шляхи реалізації.....	136
Дупіряк П.О. Педагогічні умови розвитку технічної майстерності учнів у класі труби	142
Презентація сучасних наукових, навчально-методичних та нотних видань духовиками України та зарубіжжя (2014–2026 роки)	146

УДК 378.147:78.071.2:37.011.3-051

Сивохіп Степан Володимирович*здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
кафедри духових та ударних інструментів
факультету музичного мистецтва**Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне*ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9318-4947>**Самарук Владислав***здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
кафедри духових та ударних інструментів
факультету музичного мистецтва**Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне*ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-2861-3915>**Макух Дмитро Євгенович***здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
кафедри духових та ударних інструментів
факультету музичного мистецтва**Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне*ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-9191-8444>

ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА: ЗМІСТ І ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Анотація. У статті розглядається проблема формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва в системі їхньої професійної підготовки. Актуальність дослідження зумовлена сучасними вимогами до фахової компетентності педагога-музиканта, який повинен поєднувати високий рівень виконавських умінь із здатністю ефективно реалізовувати їх у педагогічній діяльності. У контексті реформування освіти та впровадження нових підходів до навчання особливої ваги набуває питання вдосконалення змісту та методів інструментально-виконавської підготовки студентів закладів вищої освіти.

У дослідженні уточнено сутність поняття «професійна підготовка» як цілеспрямованого процесу формування професійної компетентності майбутнього фахівця, що охоплює систему знань, умінь, навичок, цінностей і досвіду діяльності. Розкрито специфіку професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, яка полягає в інтеграції педагогічної та музично-виконавської складових. Обґрунтовано, що інструментально-виконавська майстерність є важливою складовою цієї підготовки та виступає показником готовності майбутнього педагога до здійснення музично-освітньої діяльності.

Особливу увагу приділено аналізу структури інструментально-виконавської підготовки, яка включає теоретичний, методичний і практичний компоненти. Визначено, що ефективність формування виконавської майстерності забезпечується їхньою взаємодією та цілісністю. З'ясовано, що важливими складовими інструментально-виконавської майстерності є технічна вправність, художньо-образне мислення, інтерпретаційні вміння, музичний слух, творча уява та здатність до самостійної роботи над музичним матеріалом.

Ключові слова: професійна підготовка, учитель музичного мистецтва, інструментально-виконавська майстерність, музично-педагогічна діяльність, виконавські навички, музичне мислення, творчість.

Abstract. The article considers the problem of forming instrumental and performing skills of future teachers of music in the system of their professional training. The relevance of the study is due to modern requirements for the professional competence of a teacher-musician, who must combine a

high level of performing skills with the ability to effectively implement them in pedagogical activity. In the context of reforming education and introducing new approaches to learning, the issue of improving the content and methods of instrumental and performing training of students of higher education institutions acquires special importance.

The study clarifies the essence of the concept of «professional training» as a purposeful process of forming the professional competence of a future specialist, which encompasses a system of knowledge, skills, abilities, values, and experience of activity. The specifics of the professional training of future teachers of music are revealed, which consists in the integration of pedagogical and musical and performing components. It is substantiated that instrumental and performing skills are an important component of this training and serve as an indicator of the readiness of a future teacher to carry out musical and educational activities.

Special attention is paid to the analysis of the structure of instrumental and performing training, which includes theoretical, methodological and practical components. It is determined that the effectiveness of the formation of performing skills is ensured by their interaction and integrity. It is found that important components of instrumental and performing skills are technical skill, artistic and figurative thinking, interpretative skills, musical ear, creative imagination and the ability to work independently on musical material.

Keywords: professional training, music teacher, instrumental and performing skills, musical and pedagogical activity, performing skills, musical thinking, creativity.

Постановка проблеми. «У процесі розвитку музично-педагогічної освіти склалася певна система інструментальної підготовки учителів музики, яка відрізняється від підготовки інструменталістів-виконавців у мистецьких закладах вищої освіти. Це зумовлено різними цілями та завданнями майбутньої практичної діяльності фахівців відповідного профілю. Якщо головною метою діяльності виконавця є саме виконання творів і найповніше розкриття перед слухачами їх художнього змісту, то для вчителя музики такою метою є формування музичної культури здобувачів освіти у процесі різноманітної музичної діяльності, зокрема інструментально-виконавської» [8, с. 1], наголошує Л. Гусейнова. Саме тому, одним із ключових напрямів у професійній підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва дослідниця визначає формування їхньої готовності до виконавської діяльності. У межах нашого дослідження така готовність розглядається через формування інструментально-виконавської майстерності, яка формується під час проходження професійної підготовки.

Мета роботи полягає у вивченні основних закономірностей формування інструментально-виконавської майстерності у майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Матеріали та методи. Уточнимо розуміння «професійної підготовки».

«Професійна підготовка трактується в «Енциклопедії професійної освіти» як сукупність спеціальних знань, умінь, навичок, професійних якостей, трудового досвіду та норм поведінки, які забезпечують здатність ефективно виконувати роботу за обраною спеціальністю. У свою чергу, «Український педагогічний словник» визначає цей термін як одну зі складових поняття «професійна освіта». Зокрема, йдеться про підготовку в навчальних закладах фахівців різних рівнів кваліфікації для виконання трудової діяльності в одній із сфер господарства, науки чи культури. Це невід'ємна частина цілісної системи освіти, яка охоплює набуття знань, умінь і навичок, необхідних для роботи в ролі висококваліфікованого спеціаліста, представника середнього рівня кваліфікації або кваліфікованого працівника» [7Помилка! Джерело посилання не знайдено., с. 274 – 275].

Ми поділяємо підхід до поняття «професійної підготовки», який пропонують О. Романчук і У. Проценко. Вони розглядають її як цілеспрямований процес професійного розвитку спеціаліста, спрямований на формування під час навчання у закладах вищої освіти такого рівня професійної компетентності, який є достатнім для виконання майбутніх завдань. Іншими словами, це досягнення стану професійної готовності [10, с. 30].

На думку М. Ткаченка, професійна діяльність учителя музичного мистецтва має унікальну природу, адже поєднує в собі риси музиканта і педагога. Ця специфіка визначається тим, що педагогічні завдання вирішуються через засоби музичного мистецтва, де ключову

роль відіграє художньо-творчий аспект. Він реалізується у здатності інтерпретувати та виконувати музичні твори. Отже, науковець вважає підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва багатогранною педагогічною системою. Вона спрямована на формування фахівців широкого профілю, які повинні вміти грати на різних музичних інструментах, володіти вокально-хоровою, інструментальною та диригентською майстерністю, а також бути готовими до професійної педагогічної діяльності. Це вимагає від студентів опанування значного обсягу знань, умінь і навичок у своїй галузі [13, с. 47].

Ми підтримуємо підхід Е. Зеєра, який трактує професійну підготовку як процес, побудований на послідовному застосуванні прийомів соціального впливу на особистість. Це передбачає залучення людини до різноманітних професійно значущих видів діяльності з метою формування системи необхідних знань, навичок, якостей, моделей поведінки та індивідуальних способів виконання професійних завдань. Однією зі складових, критично важливих для майбутніх учителів музичного мистецтва, є, на нашу думку, інструментально-виконавська майстерність. С. Сисоєва описує професійну підготовку як цілісну систему, що складається з взаємозв'язаних і впорядкованих компонентів. Вона характеризується відносною стабільністю, побудованою ієрархією, наявністю суб'єкта і об'єкта, а також розгалуженими внутрішніми та зовнішніми зв'язками. [12, с. 133].

Отже, професійна підготовка повинна бути достатньо різнобічною, щоб не лише гарантувати якісне виконання професійних обов'язків, але й стати основою для розвитку особистісних та професійних якостей майбутнього спеціаліста. У цьому контексті вона має сприяти формуванню інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Підготовка майбутнього вчителя музики включає опанування низки дисциплін, таких як музично-теоретичні, музично-історичні, музично-інструментальні та диригентські, а також вивчення методики музичної освіти. Засвоєння цих циклів має забезпечити спеціалісту здатність цікаво та професійно говорити про музику, аналізувати музичні твори під час навчального процесу, розкривати закономірності втілення художнього змісту у музичній драматургії. Також важливо навчитися добирати репертуар, який є доступним і цікавим для учнів, вести обговорення та диспути, розвиваючи їхній смак, емоційне сприйняття та розуміння музичного мистецтва [6, с. 25].

У сучасних умовах майбутній фахівець музичного мистецтва має володіти здатністю самостійно й творчо вирішувати професійні завдання, мислити як справжній музикант, а також бути різнобічно розвиненою особистістю. Це вимагає не лише глибоких знань у сфері своєї спеціалізації, але й загальної обізнаності у різних видах мистецтва. Тільки тоді, коли студент усвідомлює, що він спроможний самостійно виконувати завдання навчальної програми, проводити уроки, ілюструвати музичні твори та впевнено взаємодіяти з здобувачами освіти, можна говорити, що у нього сформовано достатній рівень знань, умінь і навичок для того, щоб стати компетентним учителем музики.

Поділяємо точку зору Л. Гончаренко про те, що підготовка майбутніх педагогів музичного мистецтва має базуватися на гармонійному поєднанні педагогіки та музичного мистецтва. Тому серед різноманітних завдань професійної підготовки вчителів до музично-естетичної роботи у школі важливе місце займають уміння емоційно й доступно ілюструвати музичні твори. Окрім цього, необхідно вміти обирати відповідні музичні приклади для організації бесід і дискусій з питань мистецтва та проведення лекцій-концертів. Не менш важливо навчитися давати образні й змістовні словесні пояснення до творів музичного мистецтва [7, с. 63].

Саме тому ми розглядаємо формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва не лише як частину їхньої фахової діяльності, а в ширшому контексті професійної підготовки. Підтримуємо точку зору Я. Сверлюка, який зазначає, що питання професійного рівня та педагогічної майстерності стають дедалі важливішими у процесі підготовки студентів музично-педагогічних закладів вищої освіти [11].

Питання готовності студентів до роботи в закладах загальної середньої освіти тісно переплітається з проблематикою їхньої професійної підготовки. У сучасних умовах це питання набуває особливої актуальності, адже потребує акценту на формуванні високого рівня професіоналізму у всіх аспектах освітньої діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва. Особливу увагу при цьому слід приділяти розвитку їхніх інструментально-виконавських навичок як невід'ємної складової професійної компетентності. Варто зауважити, що професійна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва — це багатогранний, багатоаспектний процес, який охоплює низку напрямів, необхідних для успішної педагогічної діяльності у загальноосвітніх школах. Враховуючи сучасні вимоги, вчитель музики виконує широкий спектр ролей: він водночас є виконавцем (вокалістом чи інструменталістом), концертмейстером, організатором і керівником дитячих музичних колективів, а також просвітником і лектором. Ця багатофункціональність пояснює, чому професійна діяльність вчителя музичного мистецтва вважається однією з найскладніших і найрізноманітніших у сфері творчих професій. Її сутність криється у глибокій інтеграції різних видів творчої діяльності, які одночасно вимагають високого рівня знань, навичок і творчих здібностей. Особливий вияв професійної кваліфікації музиканта-педагога проявляється у виконавській діяльності. Саме на цьому етапі відбувається синтез педагогічної майстерності та виконавської обізнаності, що дозволяє досягти значного художнього впливу на внутрішній світ здобувачів освіти через музику. Така взаємодія не тільки формує естетичну культуру й ціннісні орієнтири молоді, а й розкриває перед ними масштаби особистісного й духовного зростання через мистецтво [1, с. 167].

Як, цілком справедливо, зазначає науковець С. Барвік, музично-виконавська майстерність особистості формується в процесі професійної підготовки та виконавської діяльності, виявляючи при цьому рівень набутих умінь, навичок та інтерпретаторської творчості [5].

Формування інструментально-виконавської майстерності у майбутніх учителів музичного мистецтва залишається важливим завданням у процесі їхньої професійної підготовки. На думку Л. Арчажнікової, інструментально-виконавська підготовка вчителя музики включає кілька ключових аспектів: ґрунтовне освоєння музично-теоретичних і методичних знань у сфері інструментального виконавства; здатність виконувати музичні твори різноманітних стилів, жанрів та форм; сформованість навичок і вмінь самостійної роботи над музичним репертуаром; уміння передавати художній образ твору через адекватне сприйняття, опрацювання та інтерпретацію музичних композицій; розвинуте музичне сприйняття, уяву, мислення та творчі здібності. Усі ці аспекти необхідно враховувати та систематично розвивати у процесі підготовки майбутніх педагогів у галузі музичного мистецтва.

Інструментально-виконавська підготовка сучасного педагога музичного мистецтва в університеті розглядається як складна, динамічна система, що охоплює взаємопов'язані, але частково автономні компоненти: теоретичний, методичний і практичний, а також структурні елементи, серед яких важливе місце займають дисципліни інструментально-виконавського циклу. Усі ці складові виконують свої власні функції, інтегруючи процес навчання. В рамках нашого дослідження можемо зазначити, що компоненти музично-інструментальної підготовки формують єдине ціле з загальною метою, розвиток інструментально-виконавської майстерності. Ця система побудована на спільних принципах та унікальній внутрішній організації, де відчутний взаємозв'язок і взаємозалежність усіх її структурних елементів.

Л. Гончаренко досліджує аспект виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва. Науковець акцентує увагу на тому, що в процесі професійної підготовки постають не лише завдання оволодіння технікою гри на музичному інструменті, але й розвиток виконавського мислення та інтерпретаційних навичок. Це дозволяє глибше зрозуміти музичні твори і забезпечити їх цілісне виконання в різних жанрах і стилістичних напрямках [7].

Формування виконавської майстерності майбутніх артистів естрадних, духових та хорових ансамблів — це складний і багатогранний процес, у якому важливу роль відіграють сучасні методики навчання. Д. Бабіч виокремлює ряд ключових аспектів, які сприяють

розвитку професійних компетенцій. Перш за все, це комунікативно-діяльнісний підхід і модернізація традиційних підходів до викладання. До таких змін належать різноманіття форматів подачі матеріалу, засвоєння знань через колективне музикування, ускладнення виконавських завдань та оновлення змісту навчання.

Іншим важливим фактором є стимулювання ініціативності та активності учасників ансамблю. Це включає заохочення командної роботи, обміну знаннями, обговорень вражень і досвідів – усе це розвиває взаєморозуміння і колективний дух.

Ще одним ключовим елементом є співтворчість між викладачем та студентами, де педагоги і учні разом працюють над сприйняттям музики й творчим створенням композицій, а також разом вирішують проблеми, що виникають у процесі навчання. Особливо цінним є забезпечення можливості кожному учасникові проявити себе у спільній діяльності через взаємодопомогу, підтримку й спільну реалізацію творчих завдань.

Невід'ємною частиною є створення позитивного емоційного клімату в колективі, що забезпечує психологічний комфорт для всіх ансамбістів. А поступове зменшення інтервалу між вивченням нового музичного матеріалу та публічним виступом дозволяє швидко закріплювати отримані навички у практиці. Деякі з цих підходів до навчання, як-от спільна творчість викладача і студентів чи створення позитивної атмосфери в колективі, успішно застосовуються і при формуванні інструментально-виконавських навичок майбутніх учителів музичного мистецтва.

У свою чергу, педагог-дослідник Л. Арчажникова звертає увагу на інші аспекти навчання в інструментальному класі. За її словами, основні завдання цього процесу охоплюють розвиток здатності до глибокого розуміння художнього задуму музичного твору через аналіз нотного тексту і власне його інтерпретацію у відповідному стилі; передавання систематизованих знань про музику, як теоретичних, так і історичних, через ознайомлення з видатними творами класики різних епох, жанрів і стилів. Не менш важливим є формування умінь самостійно працювати над музичним матеріалом, розвивати естетичний смак і критичне мислення щодо твору. Сюди ж входить розвиток технічних навичок виконання музики, читання з листа, транспонування, акомпанементу і гри в ансамблі. Ці елементи допомагають виховати не лише вправного музиканта, але й особистість із багатогранним музичним світоглядом. Таким чином, формування виконавської майстерності є синтетичним процесом, що поєднує технічний фаховий рівень із творчістю, взаємодією у колективі та особистісним зростанням кожного учасника навчального процесу. І чим креативнішою та багатограннішою буде ця система, тим впевненіше молоді артисти та педагоги зможуть заявити про себе на професійній сцені або в класі [30, с. 71].

На нашу думку, зміст навчання у класі основного музичного інструмента включає специфічні елементи практичної роботи з інструментом, постійне освоєння спеціальних знань, умінь і навичок, а також розвиток здатності до їх подальшого практичного застосування в майбутній творчій або професійній діяльності. Усе це беззаперечно сприяє формуванню інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва. Реалізація зазначених складових змісту виконавської підготовки студентів можлива за умови розвитку творчого мислення. Це забезпечить цілеспрямованість і послідовність етапів навчального процесу, що, у свою чергу, стимулюватиме саморозвиток виконавської майстерності в контексті набуття відповідних теоретичних і практичних компетенцій.

Науковці акцентують увагу на важливості цілеспрямованого розвитку тих чи інших якостей, які є ключовими для досягнення інструментально-виконавської майстерності майбутніх педагогів-музикантів. Зокрема, виділяється необхідність таких умінь, як підбір музичного матеріалу на слух, виконання гармонійного аналізу, володіння технікою імпровізації, навички транспонування тощо. Опанування творчого музикування розглядається як один із основних показників високого рівня виконавської майстерності у фахівця-інструменталіста. Усі ці аспекти потребують глибокої уваги в процесі формування професійної підготовки майбутніх педагогів-музикантів.

Висновки. У ході дослідження встановлено, що інструментально-виконавська майстерність є однією з ключових складових професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. З'ясовано, що специфіка підготовки музиканта-педагога визначається поєднанням виконавської та педагогічної діяльності, що зумовлює необхідність формування

не лише технічних умінь гри на інструменті, а й здатності до художньої інтерпретації, творчого мислення та педагогічної доцільності застосування виконавських навичок.

Обґрунтовано, що процес формування інструментально-виконавської майстерності має системний характер і реалізується через взаємодію теоретичного, методичного та практичного компонентів підготовки. Важливими умовами цього процесу є розвиток музичного мислення, слухо-моторних уявлень, творчої ініціативи, а також здатності до самостійної роботи над музичним матеріалом. Доведено, що ефективність формування виконавської майстерності значною мірою залежить від використання сучасних педагогічних підходів, зокрема комунікативно-діяльнісного, особистісно орієнтованого та творчо-інтерактивного навчання.

Визначено, що інструментально-виконавська підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва має бути спрямована не лише на досягнення високого рівня виконавської техніки, але й на формування здатності застосовувати ці вміння у педагогічній практиці: ілюструвати навчальний матеріал, організовувати музичну діяльність учнів, розвивати їхню музичну культуру та естетичні смаки. Таким чином, інструментально-виконавська майстерність виступає інтегративною характеристикою професійної компетентності майбутнього фахівця.

Перспективи подальших розвідок. Перспективи подальших наукових досліджень убачаємо у розробленні та експериментальній перевірці ефективних методик формування інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва з урахуванням сучасних освітніх тенденцій. Зокрема, актуальним є вивчення можливостей інтеграції цифрових технологій, мультимедійних засобів та дистанційних форм навчання у процес інструментальної підготовки студентів.

Список використаних джерел

1. Андрійчук Н. Педагогічні умови вдосконалення виконавської майстерності майбутнього педагога-музиканта. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 8. Ч. 1. С. 167–172.
2. Арчажникова Л. Г. Профессия – учитель музыки : кн. для учителя. 1984. 111 с.
3. Арчажникова Л. Структура профессиональной деятельности учителя музыки. *Подготовка учителя музыки к профессиональной деятельности в школе*. 1985. С. 3–20.
4. Бабіч Д. Формування виконавської майстерності майбутніх артистів естрадних ансамблів : автореф. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ. 2004. 19 с.
5. Барановська І. Мистецькі інтегративні технології в поліхудожній освіті. *Інформаційні технології в освіті*. 2019. № 2 (39). С. 42–53.
6. Богданюк В. Особливості професійної підготовки сучасного вчителя музичного мистецтва. *Проблеми підготовки сучасного вчителя* : зб. наук. праць. 2020. Вип. 1(21), ч. 1. С. 21–29.
7. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 376 с.
8. Гусейнова Л. Формування готовності майбутніх учителів музики до інструментально-виконавської діяльності : автореф. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ. 2005. 18 с. URL: https://otherreferats.allbest.ru/pedagogics/00444444_0.htm (дата звернення: 10.04.2026).
9. Лаврентьева Н. Структурно-функциональная модель формирования творческого мышления майбутнього вчителя музыки в процесі інструментально-виконавської підготовки. *Професіоналізм педагога : теоретичні й методичні аспекти* : зб. наук. праць / ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Слов'янськ, 2016. Вип. 4. С. 236–247.
10. Романчук О., Проценко У. Аналіз основних дефініцій професійної підготовки фахівців із фізичного виховання і спорту. інноваційна педагогіка. *Загальна педагогіка та історія педагогіки*. 2019. Вип. 11. Т. 2. С. 27–31.
11. Сверлюк Я. Теоретико-методичні основи професійної підготовки диригента оркестрового колективу у вищих мистецьких навчальних закладах : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Інститут вищої освіти НАПН України. К., 2011. 38 с.
12. Сисоєва С. Проблеми неперервної професійної освіти: тезаурус наукового дослідження : наук. вид. НАПН України. Київ : ЕКМО, 2010. 362 с.
13. Ткаченко М. Специфіка та зміст фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Пріоритетні наукові напрямки педагогіки і психології: від теорії до практики* : зб. тез Міжнар. науково-практ. конф., м. Харків, 14–15 жовт. 2016 р. Харків, 2016. С. 46–49.